

Yeni Bir Ahlaki Doğalcılık Türü Olarak Cornell Realizm

Cornell Realism as a New Type of Moral Naturalism

FERHAT YÖNEY

İstanbul Medeniyet University

Received: 12.09.2018 | Accepted: 21.11.2018

Abstract: Cornell realism is a new type of moral naturalism which emerged in the 1980's. What makes this view distinctive is its suggestion that moral properties are sui generis properties neither reducible to nor analyzable in terms of other natural properties. Cornell realists not only formulated a new type of moral naturalism, but they also defended moral realism that the best explanation of our moral judgments is the existence of moral properties. Besides all these, Cornell realism as a naturalist theory is bearing the philosophical weaknesses of metaphysical naturalism and unsuccessful in explaining some functions of our moral judgments.

Keywords: Realism, cornell realism, moral realism, moral naturalism, moral non-naturalism.

© Yoney, F. (2018). Yeni Bir Ahlaki Doğalcılık Türü Olarak Cornell Realizm. *Beytulhikme An International Journal of Philosophy*, 8 (2), 665-680.

Giriş

Cornell realizm, temelde Nicholas Sturgeon'ın geliştirdiği, Richard Boyd, Geoffrey Sayre-McCord ve David Brink'in de savunduğu 1980'lerde ortaya çıkan yeni bir ahlaki doğalcılık türüdür. Bu görüş, savunucularının Cornell Üniversitesi ile olan yakın ilişkileri nedeniyle "Cornell Realizm" adını almıştır (Miller, 2003: 139). Cornell realizmin savunucuları ahlaki yargılarımıza ilişkin toplumsal koşullanma, evrimsel süreç gibi yalnızca doğal bir açıklama sunmazlar; buna ek olarak ahlaki özelliklerin doğal özellikler olarak var olduğunu dolayısıyla meta etik açısından nesnelci ahlaki realizmi savunurlar. Ahlaki yargılarımızın nedeni ve açıklaması doğal dünyada var olan ahlaki olgulardır ve ahlaki yargılarımızın bir bölümü epistemik olarak güvenceli ve doğrudur.

Bu çalışmada Cornell realizmin ana düşüncesi ortaya konarak, bir ahlaki realizm türü olarak başarılı olup olmadığı incelenecektir. Cornell realizm savunucularının nasıl bir görüş ortaya koyduğu ve bu görüşün ne açıdan özgün bir görüş olduğu bir sonraki alt başlığa bırakılarak öncelikle ahlaki yükümlülüklerimize ilişkin ahlaki yargılarımızın üç ana işlevi ortaya konacaktır. <<<<eğer ahlaki yargılarımıza karşılık gelen ahlaki özellikler nesnel biçimde varsa, bunların hangi özellikleri taşıması gerektiği, ne gibi işlevleri olduğu daha açık kılınmış olacaktır. İkinci alt başlıkta, Cornell realizm, ahlaki yargılarımızın bu üç işlevi açısından değerlendirilecektir.

a. Ahlaki Özellikler - Diğer Özellikler İlişkisi

Ahlak dilinin en temel işlevlerinden ve özelliklerinden biri, bir eyleme ya da olguya belirli bir ahlaki özelliği yüklediğimizde benzer özellikleri taşıyan başka bir eylem ya da olguya da aynı ahlaki özelliği yüklememiz gerektiği ve bunun hepimiz için mantıksal bir zorunluluk olduğudur. Evrensellik olarak da adlandırılabilir bu özelliğe göre bir X eyleminin Y ahlaki özelliğini taşıdığı yargısına ulaşırsam benzer bir X eylemi ile ilgili de Y ahlaki özelliğini taşıdığı yargısına ulaşmalıyım (Pojman & Fieser, 2012: 7).

Ahlaki yargılarımızdaki bu durum çağdaş metafizikteki ardıllık (supervenience) ilkesi ile de ortaya konmuştur. Ardıllık ilkesi, değişik özellik toplulukları arasında olduğu düşünülen kavramsal bir ilişkidir. Buna göre örneğin A özelliği B özelliğine ardılsa, bir olgu ya da olayda B özelliği

açısından bir değişiklik olmadıkça, o olgu ya da olayın A özelliğinde bir değişiklik olamaz. Burada B özellik topluluğuna taban (base) özellik, A özellik topluluğuna ardıl (supervenient) olan özellik denmektedir (Leuenberger 2008: 749). Bu durum, ahlaki özellikler ile diğer (non-moral) özellikler arasında da geçerlidir. Diğer özellikleri açısından birbiriyle özdeş olan iki ayrı eylem ya da olgunun ahlaki özellikleri birbiriyle özdeş olmak zorundadır.

Ahlakın kaynağını açıklama iddiasında bulunan bir meta etik teori ahlaki özelliklerle diğer özellikler arasındaki bu kavramsal ilişkinin nereden kaynaklandığını ve nasıl korunduğunu açıklamalıdır. Çünkü ahlaki özelliklerle diğer özellikler arasındaki bu ardıllık ilişkinin kopması durumunda ahlaki yargılarımız keyfi duruma gelir ki bu durum ahlaka ilişkin yaygın günlük uygulamamız ile uyumlu değildir.

Ahlaki özellikler - diğer özellikler ilişkisinin diğer yönü ise belirli ahlaki özellikleri belirli eylem türlerine yüklediğimizdir. Örneğin bir insana herhangi bir gerekçe olmadan acı vermek eylemine ahlaki olarak yanlış (yapılmaması gereken) olma özelliğini yüklemekteyiz. Benzer biçimde kimi eylem türlerine ahlaki olarak doğru (yapılması gereken) olma özelliğini yüklerken, kimi eylem türlerine ise ne doğru ne yanlış olma özelliğini yüklemekteyiz. Dolayısıyla bir meta etik teori şu soruya yanıt verebilmelidir: “Neden belirli eylemlere ahlaki olarak doğru, belirli eylemlere ahlaki olarak yanlış olma özelliğini yüklemekteyiz ve neden belirli eylemlere ise ne ahlaki olarak doğru ne de ahlaki olarak yanlış olma özelliğini yüklemekteyiz?”

b. Normatiflik

Ahlaki yargılarımızın ikinci işlevi ve özelliği normatif olmalarıdır. Ahlak alanını gerek felsefenin incelediği diğer çoğu alan gerekse pek çok bilim dalından ayıran yönü, yalnızca dünyanın nasıl olduğu ile değil buna ek olarak dünyanın nasıl olması gerektiği ile de ilgilenmesidir. Ahlak dilinin önemli bir özelliği eylemlerimizi yönlendirici olmasıdır.

Bir kişi bir eylemin ahlaki olarak yanlış olduğu yargısında bulunduğu anda bu kişinin o eylemi yapmaktan kaçınmak için (ahlaki) gerekçesi olduğunu düşünürüz. Benzer biçimde bir kişi bir eylemin ahlaki olarak doğru olduğu yargısında bulunduğu anda bu kişinin o eylemi yapmak için

(ahlaki) gerekçesi olduğunu düşünürüz. Buna ek olarak ahlaki yükümlülüklerin insanlar için oluşturduğu eylem için gerekçeler, kategorik (koşulsuz) olup belirli olgunluğa erişmiş rasyonel bireylerin hepsi için o kişilerin olumsal arzularından bağımsız olarak geçerlidir. Dahası ahlaki yükümlülüklerin oluşturduğu eylem için gerekçeler kolayca yok sayılmayan güçlü gerekçelerdir.

Tek cümlede belirtilirse; ahlaki özellikler bizleri belirli biçimde eylememiz için güçlü biçimde yönlendirirler. Örneğin adam öldürmek ahlaki olarak yanlıştır dediğimizde, örtülü de olsa adam öldürmekten kaçınmak için gerekçem var demektedir. Dahası bu gerekçenin herkes için koşulsuz bir biçimde geçerli olduğunu belirtmekteyizdir ki ahlaki olarak yanlış bir eylemde bulunan kişiye karşı olan kınama duygumuz bunun göstergesidir. Ayrıca ahlaki yükümlülüklerin oluşturduğu eylem için gerekçeler güçlü gerekçelerdir.

c. Ahlaki Bilgi

Ahlaki yargılarımızın bir özelliği de ahlaki bilgidir. Ahlaki bilgiyi şöyle tanımlayabiliriz. Ahlaki yargılarımızdan en azından bir bölümü (hırsızlık yapmanın yanlış olması, insan öldürmenin yanlış olması, adaletli davranmanın doğru olması gibi) ile ilgili insanların büyük çoğunluğu arasında yaygın bir uzlaşım bulunmaktadır ve bu ahlaki önermeleri insanların yaygın biçimde bildiği düşünülmektedir.

Ahlaki yargıların insanlar arasında böyle yaygın olmasının kaynağı ya da nedeni nedir? Eğer bu ahlaki yargılar epistemik olarak doğru ise bu ahlaki yargılara karşılık gelen ahlaki olgulara epistemik erişimin hangi yollarla olmaktadır? Meta etik teoriler bu sorulara yanıt verebilmelidirler.

Cornell Realizm, Ahlaki Realizm ve Bir Bilim Dalı Olarak Ahlak

Cornell realizmi bir ahlaki doğalcılık türü olarak özgün kılan ve diğer ahlaki doğalcılık türlerinden ayıran, ahlaki özellikler ile doğal özellikler arasında kurduğu ilişkidir. Son yıllarda iki önemli ahlaki doğalcılık savunması ve formülasyonunu Frank Jackson (1998) ve Peter Railton (1986) ortaya koymuştur. Jackson'un *analitik betimselcilik* olarak adlandırdığı görüşe göre her bir ahlaki olguya karşılık gelen kavranabilen bir betimsel doğal olgu vardır. Bu nedenle Jackson'ın görüşü indirgemecidir, ahlaki özelliklerin doğal özelliklere indirgenebileceğini savunur. Dahası, Jack-

son'a göre, ahlaki özelliklere karşılık gelen doğal olguyu kavramanın yolu kavramsal çözümlemedir ve ahlaki özellik ile ilgili doğal özellik eş anlamlıdır. Bu nedenle Jackson'ın görüşü *indirgemeci analitik doğalcılık* ya da *indirgemeci a priori doğalcılık* olarak da adlandırılır. Railton ise Jackson'la ortak biçimde ahlaki özelliklerin doğal özelliklere indirgenebileceğini savunurken bunun yöntemi konusunda Jackson'dan ayrışır. Railton, ahlaki özelliklerin hangi doğal özellikler olduğuna, Jackson'ın savunduğu gibi kavramsal çözümleme ile değil, bilimin yöntemlerine benzer biçimde deney, gözlem, deneme - yanılma ile ulaşılabileceğini savunur (Dancy, 2006: 127). Dolayısıyla ahlaki özellikler ile onlarla özdeş olan doğal özellikler arasında a posteriori bir ilişki vardır. Bu nedenle Railton'un görüşü *a posteriori indirgemeci doğalcılık* olarak da adlandırılabilir.

Cornell realizm, bir doğalcı ahlak türü olarak, ahlaki özelliklerin doğal özellikler olduğunu savunması açısından Jackson'ın savunduğu indirgemeci analitik doğalcılık ve Railton'ın savunduğu a posteriori indirgemeci doğalcılık ile ortaktır. Ahlak alanındaki araştırmada bilimin yöntemlerine benzer biçimde deney ve gözlem ile ilerlendiğini savunması açısından Railton ile aynı görüşte iken; ahlaki özelliklerin doğal özellikler ile aynı anlamda olduğunu ve hangi doğal özelliklerin ahlaki özellikler olduğuna kavramsal çözümleme yoluyla ulaşacağımızı savunan Jackson ile ters düşer. Bu nedenle Cornell realizm de bir tür *a posteriori doğalcıktır*.

Cornell realizmini, gerek Jackson ve Railton gerekse diğer ahlaki doğalcılık türlerinden ayıran ve özgün kılan yönü ise ahlaki özelliklerin, belirli doğal özelliklere indirgenip indirgenemeyeceğiyle ilgili görüşleridir. Cornell realizm savunucuları, Jackson ve Railton'ın tersine; ahlaki özelliklerin doğal özellikler olmasına karşın başka doğal özelliklere indirgenemeyeceğini dolayısıyla başka doğal özellikler ile özdeşleştirilemeyeceğini ya da ahlaki özelliklerin doğal özellikler olmasına karşın başka bir doğal özellik ile tanımlanamayacağını ortaya koyarlar. Buna göre, ahlaki özellikler doğal özellikler olmalarına karşın kendine has (*sui generis*), indirgenemez özelliklerdir. Bu çerçevede Cornell realizm savunucularına göre ahlaki özellikler fizik ya da başka bir doğa biliminin özellikleri ya da kavramları ile açıklanamayacak doğal özelliklerdir. Bu yönü de göz önünde bulundurulduğunda, Cornell realizm, *a posteriori indirgenemezci doğalcılık* olarak adlandırılabilir.

Cornell realizm savunucuları, ahlak alanını yöntem olarak diğer insani ve toplumsal bilimlere benzer ancak bunlardan farklı bağımsız bir bilim dalı olarak değerlendirirler. Buna uyumlu biçimde Cornell realizmini savunan filozofların çalışmaları ağırlıklı olarak ahlakın bilimleştirilmesi dolayısıyla ahlak konusundaki araştırmanın, bilimsel araştırma ile benzerlikleri olduğu iddiası ve bu benzerliklerin kurulmasına dayanır. Bu çerçevede Cornell realizmin iki temel tezi olup; birincisi ahlaki realizm dolayısıyla insan zihninden bağımsız nesnel ahlaki özelliklerin varlığı, ikincisi ise ahlaki özelliklerin indirgenemez kendine has doğal özellikler olup bilimin konusu olmasıdır.

Sturgeon, ahlaki özelliklerin örneğin insanların birtakım kişilik özelliklerinin ve kimi eylemlerin ahlaki olarak doğru ya da yanlış olma özelliğinin bilimsel özelliklere benzer özellikler olduğunu, bu nedenle de bilimin yöntemlerine benzer biçimde ahlaki araştırmanın yapılması gerektiğini savunmuştur (Sturgeon, 2006: 92). Cornell realizm savunucularının, birinci tezleri olan ahlaki realizme ilişkin savunmalarındaki temel argümanları şöyledir: Ahlaki olgular, deneyim ve gözlemlerimizin en iyi açıklaması olarak yer alırlar (Sayre-McCord, 2006: 55). Sturgeon, ahlaki yargılarımızın en azından bir bölümünün, sınanabilir sonuçları olduğunu belirtir. Bu gibi doğru çıkarımları elde etmek için bilimsel teorilerin birtakım teorik varsayımlara dayanarak ilerlemesine benzer biçimde, ahlaki araştırmanın ya da ahlak teorisinin de birtakım doğru ahlaki varsayımlara dayanması gerektiğini savunur (Sturgeon, 1988: 253-254).

Sayre-McCord, ahlaki özellikler ile betimsel özellikler arasındaki olgu - değer ayrımını ve ahlaki özelliklerin doğal özellikler olamayacağı düşüncesini reddederken, ahlaki özelliklerin doğal özellikler olarak var olması ve gözlemlerimizin en iyi açıklaması olarak yer alması için doğal özelliklere indirgenmek zorunda olmadıklarını savunur. Ahlaki özelliklerin doğal özelliklere indirgenmenin zorunlu olmadığını savunurken yine diğer doğa bilimleri ile benzerlik kurar. Örneğin psikoloji ile ilgili olguların, psikoloji ile ilgili olmayan olgulara indirgenemediğini ancak psikoloji ile ilgili yargıların doğru olmadığını, bize bilgi vermediğinin savunulmadığını dolayısıyla benzer durumun ahlak için de uygulanması gerektiğini belirtir (Sayre-McCord, 1988: 257-258).

Ahlak teorisinin sınanabilirlik koşulunu sağlaması için Cornell rea-

lizm savunucuları epistemolojik bağdaşımcılık (coherentism) ile bilim felsefesindeki çağdaş bir yaklaşım olan onaylamacı bütüncülüğü (confirmational holism)¹ savunmuşlardır. Sturgeon, ahlaki inançların gerekçelendirilmesi ile ilgili olarak; temelciliğin (foundationalism) doğru kabul edilmesi durumunda ahlak alanındaki kimi inançların herhangi bir temele dayanmaksızın kendiliğinden doğru (self evident) olması gerektiğini, bunun da bizi ahlaki olarak sezgiciliğe (intuitionism) götüreceğini belirtir. Hiçbir inancın kendiliğinden doğru olmaması durumunda ise kuşkuculuğa (skepticism) ulaşacağımızı belirtir. Sezgiciliğin anlaşılmasız ve gizemli olması nedeniyle reddedilmesi gerektiğini ortaya koyarken; ahlaki doğalcılık açısından kuşkuculuktan kaçınmanın tek yolunun olgu - değer ayrımının ve temelciliğin reddedilmesi ve gerekçelendirme açısından epistemolojik bağdaşımcılığın benimsenmesi olduğunu savunur (2006: 104-105).

Cornell realizm savunucuları, bilimsel araştırmadaki iddiaların, bilimsel teorilere bağımlı olduklarını dolayısıyla da benimsedikleri onaylamacı bütüncülüğe göre bir gözlemin tek başına sınanamayacağını, ancak belirli bir teori içinde dolayısıyla birtakım bilimsel varsayımlar ve diğer deneysel verilerle birliktelik içinde sınanabileceğini belirtmişlerdir. Bilimin pek çok teorik ilkesi, yalıtılmış biçimde ele alındığında gözlemsel çıkarımda bulunamaz. Bilimsel ilkelerden ancak bu ilkeler, bunların ardında yatan uygun varsayımlarla birleştirildiğinde gözlemsel olarak sınanabilir öngörülere ulaşmak olanaklı olur (Sayre-McCord, 1988: 260).

Bu yöntemin ahlaka da uygulanabileceğini savunan Cornell realizm savunucuları, belirli bir ahlaki ilkenin doğruluğunun tek başına sınanamayacağını ortaya koyarlar. Ancak belirli ahlaki kurallar doğru varsayıldığı dolayısıyla bir teoriye bağlı olarak ilerleyen ahlak alanındaki araştırmada bu sınama yapılabilir. Örneğin bir eylemin ahlaki olarak yanlış olup olmadığı, ahlaki iyilik ya da mutluluk getirip getirmediğine bağlı olarak suçsuz olanın cezalandırılmaması gerektiği gibi makul bir varsayım ile beraber sınanabilir. Buradan suçsuz bir insanın cezalandırılmasının hiçbir zaman daha çok mutluluk getirmeyeceği biçiminde sınanabilir bir öngöründe bulunabiliriz (Sayre-McCord, 1988: 260).

¹ Onaylamacı Bütüncülük, bir gözlemin tek başına doğruluğunun sınanamayacağını ancak bir gözlemler topluluğu içinde hep beraber doğruluğunun sınanabileceğini savunan Wilard Quine'in savunduğu görüştür.

Bu örnekte verildiği gibi ahlaki araştırma, sorgulama belirli bir teoriye dolayısıyla varsayımlara dayalı olarak ilerleyen bilimsel araştırmaya benzer biçimde ilerlemelidir. Örneğin; gözlem ve deneyimlerimiz suçsuz bir kişinin cezalandırılmasının mutluluğu arttırmadığını gösterdiğinde ilgili ahlaki kuralları terk etmeliyiz. Ya da diğer bilim dallarında bilimsel ilkelerimizi savunmayı sürdürmek için bilimsel teorimizde değişiklikler ya da elimizdeki gözlemlere göre uyarlamalar yapmamız gibi belirli ahlaki kuralları korumak için ahlak teorimizde birtakım uyarlamalara ve güncellemelere gitmeliyiz (Sayre-McCord, 1988: 260-261).

Bu yöntemle ahlaki önermelerin sınanabilirliği sağlanmış olur. Sayre-McCord'a göre ahlakla ilgili sorgulama öncesinde birtakım varsayımlara dayanıyor olmamız sınanabilirlik ölçütünün sağlanmasını engelliyor ise bilimsel araştırmaların pek çoğu da sınanabilirlik ölçütü sağlayamaz. Eğer diğer bilim dallarında birtakım varsayımlara dolayısıyla bir teoriye bağlı olarak araştırmanın yapılması kabul edilirse, ahlak da bilimin diğer alanlarıyla beraber bilimin sınanabilirlik ölçütünü başarıyla sağlamış olur (Sayre-McCord, 1988: 260-261). Ahlakın bilimleştirilmesi ve doğru ahlaki önermelerin elde edilmesi için önerilen bu sürecin başarılı olması Sturgeon'a göre; ahlaki araştırmanın yaslandığı, üzerine kurulduğu ahlaki inançların yaklaşık olarak doğru olmasına ve bilgi edinme sürecinin güvenilir olması ve uygulanmasına bağlıdır (Sturgeon, 2006: 105-106).

Cornell realizm savunucuları, yukarıda belirtilen sürece dayanarak ahlaki özelliklerin var olmasının, ilgili deneyimlerimizin en iyi açıklaması olduğunu savunarak ahlaki realizmi savunmuşlardır. Bu sonuca "Bir olgu ya da özellik gözlemlerimizin en iyi açıklamasında yer alıyor ise bu olgu ya da özelliğin varlığını kabul etmemiz gerekçelendirilmiş olur" akıl yürütmesiyle ulaşmışlardır. Yine ahlaki özellikler ile fiziksel özellikler arasında şöyle bir benzerlik kurulur. Bir fizikçi atomun yapısı ile ilgili olarak kurduğu teoride bulut odacığındaki (cloud chamber) elektronların hareketleri ve davranışlarının en iyi açıklamasının, bu bulut odacığında bir protonun bulunması olduğunu savunur. Protonu doğrudan gözlemlemesek bile atomun yapısına ilişkin teorimiz bağlamındaki diğer gözlemlerimiz doğrultusunda protonun varlığını savunacak gerekçemiz vardır (Miller, 2003: 140).

Cornell realizm savunucularının, doğru varsayılan kimi ahlaki önermelere dayanarak ahlaki araştırmanın yürütülmesini savunması; Cornell

realizmin nesnelci değil inşacı (constructivist) bir teori olduğu eleştirisini doğrular. Ahlak ile fizik ve diğer bilimler arasında kurulan yukarıdaki gibi benzerlikler, bu eleştiriye karşı yanıt olarak sunulmuştur (Boyd, 1988: 199-200).

Cornell realizm savunucularının ahlaki özelliklerin nesnel olarak var olmasının kimi deneyimlerimizin en iyi açıklaması olmasına dayanarak ortaya koyduğu ahlaki realizm argümanına karşı çeşitli eleştiriler getirilmiştir.² Bunlardan biri de evrimci ahlaki anti realizmdir yani ahlaki olarak adlandırdığımız deneyimlerimizi ve yargularımızı evrim sürecinin bütünüyle açıkladığını dolayısıyla ayrıca nesnel ahlaki olguların var olduğunu kabul etmenin gereksiz olduğudur.

Cornell realizm savunucularının ahlaki realizmi destekleyen argümanları ile ilgili burada değinmek istediğim konu, ilgili realist argümanın ahlaki özelliklerin doğası ile ilgili herhangi bir şey söylemediğidir. Örneğin ahlaki özellikler doğal ya da tanrısal özellikler olsa da ahlaki realizmi destekleyen bu argüman eşit ölçüde geçerlidir. Benzer biçimde bu argüman, ahlaki özelliklerin doğal özellikler olduğu kabul edilse bile, ahlaki özelliklerin belirli doğal özelliklere indirgenip indirgenemeyeceği sorusuna yanıt vermez (Sayre-McCord, 2006: 55).

Sturgeon da ahlaki realizmi destekleyen argümanının, ahlaki özelliklerin doğal özellikler olduğu sonucunu zorunlu olarak doğurmayacağını belirtir. Tanrı'nın da evrenle ve insanlarla nedensel ilişkiye girebileceğini, dolayısıyla ahlaki realizmi destekleyen argümana göre ahlaki özelliklerin tanrısal özellikler de olabileceğini belirtir. Ancak kendisi gibi metafizik doğalcılığı benimsemiş kişilerin doğalcılığı destekleyen güçlü argümanları olduğunu belirtip, ahlaki realizmi destekleyen bu argüman ile metafizik doğalcılık görüşünün birleştirilmesiyle ahlaki özelliklerin doğal özellikler olduğu sonucuna varır (Sturgeon, 2006: 100-101). Sturgeon'un ahlaki doğalcılığı destekleyen argümanının aşağıdaki biçimde olduğu dolayısıyla ahlaki realizm ve metafizik doğalcılık görüşüne dayandığı söylenebilir.

² Bu çalışmada Cornell realizmin bir ahlaki realizm türü olarak başarılı olup olmadığına odaklanıldığı ve ahlaki realizm - ahlaki anti realizm tartışmasına girilmediği için bu argümanla ilgili tartışmalara değinilmemiştir. Cornell realizm savunucularının ahlaki realizmi destekleyen argümanı ve eleştirilerinin güzel bir özeti için bakınız. (Miller, 2003: 138-177). Ayrıca bakınız (Joyce, 2006: 179-219) ve (Copp, 1990).

1. Nesnel ahlaki özellikler vardır. (Ahlaki Realizm argümanı: Ahlaki özelliklerin varlığı gözlemlerimizin en iyi açıklamasıdır.)
2. Metafizik doğalcılık doğrudur. (Evrende yalnızca doğal özellikler vardır.)

Sonuç: Nesnel ahlaki özellikler doğal özelliklerdir.

Cornell realizmin birinci tezi olan ahlaki realizm ve ahlaki özelliklerin doğal özellikler olmasına ilişkin görüşlerini özetledikten sonra ikinci tezi yani doğal özellikler olan ahlaki özelliklerin diğer doğal özelliklere indirgenemez, karmaşık, kendine has özellikler olmasıyla ilgili görüşlerini aktarmak istiyorum.

Sturgeon, G. E. Moore'un ortaya koyduğu Açık Soru Argümanından³ çıkardığı sonuçlardan biri olan ahlaki özellikler doğal özellikler ise bir ahlaki özelliğin örneğin ahlaki iyiliğin belirli doğal özellik ya da özelliklere indirgenmesi gerekliliğine karşı çıkar. Buna karşılık ahlaki özelliklerin yalnızca kendisiyle özdeş olabileceğini savunur. Örneklendirirsek; indirgemeci meta etik teoriler ya da daha özelden indirgemeci doğalcı meta etik teoriler “Ahlaki İyi nedir?” sorusuna, “Ahlaki İyi=.....” eşitliğindeki boşluğu birtakım doğal özellikler ile doldurmaya çalışarak yanıt aramış ve ahlaki iyi olma özelliğini başka özellikler ile tanımlamış ya da özdeşleştirmiştir. Sturgeon ise ahlaki iyinin yalnızca kendisiyle özdeş olduğunu savunmuş ve “Ahlaki İyi nedir?” sorusuna “Ahlaki İyi=Ahlaki İyi” biçiminde yanıt vermiştir (Sturgeon, 2006: 98).

Sturgeon, ahlaki doğalcılıkta ahlaki özelliklerin diğer doğal özelliklere indirgenmesi için iki seçenek olduğunu belirtir. Birincisi, bütün ahlaki özelliklerin fiziksel özelliklere indirgenmesidir. Sturgeon, fizikalizm yani bütün var olan her şeyin fiziksel özellikler ya da fiziksel özelliklere bağımlı olduğu tezi doğru olsa bile, indirgemeciliğin zorunlu olmadığını savunur. Sturgeon, ahlaki özelliklerin fiziksel özelliklerce oluşturulan, fiziksel özelliklerden doğan ve ancak fiziksel özelliklere bağımlı olarak var olabilen, İngilizce “emergent property” olarak adlandırılan doğal özellikler olabileceğini savunur (Sturgeon, 1988: 240). Psikoloji biliminin ya da sosyoloji biliminin özellikleri bu özelliklere örnek gösterilebilir.

³ G. E. Moore'un açık soru argümanı ve değerlendirilmesi için bakınız (Yöney, 2015: 257-264).

İkinci seçenek ise ahlakın yani ahlaki özelliklerin sosyolojik, psikolojik ya da biyolojik özellikler ile tanımlanması ya da başka bir deyişle bu bilim dallarının özelliklerine indirgenmesidir. Sturgeon, sosyoloji, psikoloji ve diğer bilim dallarının doğal olgularla işlemesine karşın bu bilim dallarına ilişkin kavram ve özelliklerin başka bilim dallarının özellikleri ile ortaya konmadığını belirtir. Bu nedenle, doğal özellikler olan ahlaki özellikler ve bilimsel yöntemle benzer biçimde işleyen ahlak konusundaki araştırmada, ahlak başka bilim dallarının kavramları ile değil kendi kavramları ile bağımsız bir biçimde ilerleyebilir (Sturgeon, 1988: 240-241).

Sturgeon'un savunduğu temel görüş, ahlaki doğalcılığın indirgemeci olamayacağı değil indirgemeci olmak zorunda olmadığıdır. Dolayısıyla ahlak alanındaki araştırmada ulaşılmış en iyi ahlak teorisinden böyle bir indirgeme yapılması olasılığını bütünüyle dışlamaz (1988: 241-242).

Boyd, ahlaki özelliklerin karmaşık kendine has özellikler olduğu tezi ile ilgili olarak, insanın gereksinimlerini karşılayan bir dizi insani iyiler olduğunu, bu iyilerin bir bölümünün biyolojik, tıbbi, bir bölümünün ise psikolojik ve toplumsal olduğunu belirtir. Toplumsal ve psikolojik iyilerin arkadaşlık, sevgi, birlikte eyleme gereksinimi, özgür eyleyebilme gibi şeyleri de içerdiğini ortaya koyar. Ancak insani iyileri eksiksiz olarak sunmanın zor ve karmaşık bir iş olduğunu, gerek biyolojik gerekse psikolojik ve toplumsal bu bir dizi insani iyinin belirli bir denge içinde kümelenmiş olduğunu (homeostatically clustered) belirtir. Bu kümelenmedeki toplumsal iyilerin arasında siyasi demokrasi, eşitlikçi toplumsal ilişkiler, eğitim ve bilgiye erişimin de olabileceğini savunur (Boyd, 1988: 203).

Dolayısıyla, ahlaki iyi, sözü edilen insani iyiler kümesi ve bu iyilerin denge içinde olmasıdır. İnsanların eylemleri, kişilik özellikleri, bu iyileri gerçekleştirdiği ve bu iyiler arasındaki denge mekanizmasını koruduğu ölçüde iyidir (Boyd, 1988: 203).

Son olarak Cornell realizm görüşünü benimseyenlerin ahlaki özelliklerin normatifiği ile ilgili görüşlerine değinilecektir. Sturgeon ve diğer Cornell realizm savunucularının bu konudaki görüşü, pratik akıl konusunda araçsal rasyonaliteyi savunan Railton'un görüşüne benzemektedir. Railton'a göre ahlaki yükümlülüklerin insanlara sunduğu eylem için gerekçeler kategorik değil koşullu gerekçelerdir. Sturgeon, ahlaki özelliklerin her insana ahlaki yükümlülükler uygun biçimde eylemeye yönlendiren

güçlü gerekçeler sunması gerektiği görüşünü abartılı bulur. Ahlaki özelliklerin bu biçimde bir işlevi olduğuna ilişkin a priori düşünceye karşı çıkar (Sturgeon, 2006: 110-111).

Ahlakla ilgili böyle bir gereklilik var ise de bunun daha ılımlı olması gerektiğini savunur. Herhangi bir doğalcı ahlak teorisinin ancak ahlaki kavramlarla yakından ilgili olan bir kişinin gereksinimlerini en az düzeyde karşılayacağını belirtir. Dolayısıyla, ahlaki doğalcılığın her bir insana ahlaki yükümlülükleri izlemesi için güçlü sayılabilecek gerekçeler sunmasının zor gözüktüğünü belirtir. Ancak insanın ahlaki psikolojisine ilişkin ayrıntılara ulaştıkça bu soruna doğalcılığın daha güçlü bir yanıt verilebileceğine inanır (Sturgeon, 2006: 110-111).

Cornell Realizmin Değerlendirilmesi

Cornell realizme yönelik eleştiriler ve değerlendirmelerde öncelikle ahlaki özellikler - diğer özellikler ilişkisi ele alınacaktır. Cornell realizmde ahlaki özelliklerin indirgenemez karmaşık doğal özellikler olduğu savunulmuş ve sosyoloji, psikoloji gibi bilim dallarıyla benzerlik kurulmuştur. Bu benzerlikte örneğin sosyoloji biliminin özelliklerine temel oluşturup onları var kılan karmaşık doğal özellikler ile sosyoloji biliminin özellikleri arasındaki zorunlu ardılık ilişkisi; ahlaki özellikler ile ahlaki özellikleri oluşturan karmaşık doğal özellikler arasında da başarıyla kurulmuş gözükmektedir.

Ahlaki özellikler - diğer özellikler ilişkisi ile ilgili ikinci madde, belirli ahlaki özelliklerin neden belirli eylemlere yüklendiğinin ancak başka eylemlere yüklenmediğinin; ilgili meta etik teorisince açıklanabilmesi gerekliliğidir. Gerek Cornell realizm gerekse Moore'un savunduğu doğüstücü indirgemeci olmayan meta etik teorilerinin, indirgemeci meta etik teorilerine göre zayıf yönü burasıdır. İndirgemeci olmayan meta etik teoriler bu soruya ancak genel kabul ile doğru varsaydığımız ahlaki yükümlülükleri ve bunlara karşılık gelen özellikleri varsayarak yanıt verebilirler ki bu açıklamanın yeterli olup olmadığı tartışmalıdır.

İndirgemeci meta etik teoriler ise ahlaki iyi ya da diğer ahlaki özellikleri, başka özelliklere indirgeyerek bu soruya açık bir yanıt verebilmektedirler. İndirgemeci meta etik teoriler, indirgemeci olmayan Cornell realizm gibi meta etik teorilere göre bu soruya yanıt verme açısından üstün

gözükmektedir. Ancak gerçekte sorun yalnızca bir sonraki aşamaya taşınmaktadır. Bir sonraki aşama ise bu indirgeme girişiminin başarılı olup olmadığı ya da ne kadar başarılı olduğudur. Şöyle ki bu aşamada aranan “Söz konusu indirgemeci meta etik teori ahlaki özellikleri diğer birtakım başka özelliklere indirgerken yapılan indirgeme gerçekten doğru mudur?” sorusunun yanıtıdır ki bu bizi söz konusu indirgemenin ahlaki sezgilerimizle ne ölçüde uyumlu olup olmadığına götürür. Ahlaki özellikleri, gerek doğal gerekse teistik özelliklere indirgeyen teoriler, ahlaki sezgilerimizle uyumlu olduğu ölçüde başarılı sayılabilir. Gerek doğaüstücü gerekse Cornell realizm gibi indirgemeci olmayan meta etik teorilerinin gündemde olmasının gerekçelerinden biri de bu indirgeme girişimin başarılı biçimde yapılamayacağına ilişkin inançtır.

Cornell realizmde, ahlaki özelliklerin ontolojisi ile ahlaki bilgiye erişimin nasıl olacağı yakından ilişkilidir. Ahlaki özelliklerin bilimsel özellikler ya da bunlara benzer özellikler olduğu savunulurken; ahlak teorisine temel oluşturan kimi ahlaki kurallar doğru varsayıp, bu teori ve bu teorisinin varsayımlarına dayalı olarak gözlem yaparak ilerleneceği ve yeni ahlaki bilgiye de ulaşılacağı varsayılır. Dolayısıyla insanların ahlaki bilgiye erişimi hemen gerçekleşmeyip belirli bir sürece bağlanmaktadır ve var olan paradigma ve ahlak teorisinde benimsediğimiz ahlaki inançların doğruluğu güvence altında değildir.

Burada her ne kadar Cornell realizm savunucuları, ahlak ile diğer bilimlerde benzerlikler kursa ve ahlakın sosyoloji, psikoloji, tarih gibi bağımsız bir insani ya da toplumsal bilim dalı olabileceğini savunsa da ahlak ile diğer bilimlerde arasındaki farklar kaçınılmaz olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilimsel araştırmada tarih boyunca önemli ilerlemeler yaşanırken bu gelişmeler kimi zaman önemli kırılmalar ve dönüşümler biçiminde olmuştur. Tarihin belirli bir döneminde belirli bir bilim dalındaki teorik varsayımlar ve o teorisinin bilimsel çıktıları, o bilim dalının gerçeklerinden uzak olabilir ya da en azından o bilim dalına ilişkin gerçekliği eksik ve yanlış biçimde sunuyor olabilir.

Ayrıca bilimsel araştırma, bilimle uğraşan sınırlı bir topluluğun uğraşı olduğu için bilimsel bilgiye hızlı biçimde erişim ancak bu dar topluluğun tekeli altında olabilir. Toplumlara yaygın biçimde bu bilginin ulaşımı ya gerçekleşmemekte ya da uzun süre almaktadır. Oysa ahlakın bilimden

ayrılan özelliği insanları kuşatan, topluma yayılan bir yapıda olması ve bunun belirli bir tarihsel dönemle sınırlı ya da yalnızca belirli bir tarihten sonra olmaması, tersine sürekli olmasıdır.

Cornell realizm savunucuları, ahlakın diğer bilim dallarının özellikleri gibi zamandan ve insandan bağımsız olarak var olduğunu savunmuştur. Ahlak, bilim ile bu anlamda ortak olsa da ahlaki bilimden ayıran özellik, ahlaki özellikler ve bu özelliklerden doğan yükümlülüklerin insanlarca küçük yaşlardan başlayarak yaygın biçimde bilinmesidir.

Sonuç olarak ahlaki bilgi açısından Cornell realizmde, bilimin bütün epistemik sorunları, ahlak alanına da taşınacaktır. Bilimin bitmemiş bir araştırma alanı olması, henüz erişilmemiş bulguların var olması bunlara örnek verilebilir. Bunların yanında ana akım teorisinin en azından bir bölümünün ya da kimi iddialarının yanlış olma olasılığı önemli bir sorundur.

Ahlaki yükümlülüklerin normatiflik işlevi ile ilgili de Cornell realizm görüşünü benimseyen filozoflar, daha çok Railton'a benzer biçimde ahlaki yükümlülüklerin eylemler için oluşturduğu gerekçelerin kategorik olmak zorunda olmadığını savunmuş gözükmektedirler. Bu görüşüyle ahlak dilinin önemli ve ayırıcı bir işlevini Cornell realizm karşılamamaktadır. Cornell realist filozofların ilgili çalışmalarında, bu sorun ve doğalcı bir metafizik içinde ahlaki yükümlülüklerin eylem için kategorik ve güçlü gerekçeler sunma işlevi ile ilgili çok fazla şey söylenmemiştir. Daha çok ahlaki realizm savunması ve ahlaki özelliklerin başka özelliklere indirgenemez doğal özellikler olabileceği iddiası üzerinde durulmuştur.

Sonuç

Cornell realizm yeni ve özgün bir ahlaki doğalcılık türü olarak son yıllarda meta etik alanında önemli bir yer tutmuştur. Cornell realizmin savunulmasına kadar ahlaki özelliklerin diğer özelliklere indirgenemez kendine has özellikler olduğu düşüncesi, 20. yüzyıl başında Moore ve son yıllarda Russ Shafer-Landau'nun⁴ savunduğu ahlaki özellikleri soyut nesnel olarak konumlandıran ahlaki doğaüstüçülük ile beraber anılmaktaydı. Cornell realizm görüşünü benimseyenler, bu tekeli kırarak, ahlaki özelliklerin hem doğal özellikler olup hem de diğer doğal özelliklere indirge-

⁴ Russ Shafer-Landau'nun görüşleri ve değerlendirilmesi için bakınız (Yöney, 2018).

nemeyen özellikler olabileceğini savunmuşlardır. Bu açıdan Cornell realizmin, ahlaki doğaüstücülüğe göre üstünlüğü daha cimri bir ontoloji öngörmesidir. Çünkü Cornell realizm, ahlaki doğaüstücülüğün tersine doğal dünyanın dışında bir varlık alanı ortaya koymamaktadır. Cornell realizm, ahlak dilinin işlevleri olan ahlaki özellikler - diğer özellikler ilişkisi, normatiflik ve ahlaki bilgiyi açıklama konusunda ahlaki doğaüstücülükle eşit düzeyde başarılı ise daha cimri bir ontoloji ortaya koyuyor olması, Cornell realizmin ahlaki doğaüstücülüğe yeğlenmesi için bir gerekçe oluşturabilir.

Diğer yandan Cornell realizm bir ahlaki doğalcılık türü olarak metafizik doğalcılığın ahlak alanında yaşadığı sorunları taşımaktadır. Bunlardan en önemlisi ahlakın normatifliği ile ilgilidir. Cornell realizmi savunan filozoflar bu konuda ahlak diline uygun bir açıklama, doğal dünyada diğer özelliklere indirgenemez biçimde var olan ahlaki özelliklerin nasıl eylem için kategorik gerekçeler oluşturacağı konusunda başarılı bir savunma yapamamışlardır. Bu durum Cornell realizmin diğer ahlaki doğalcılık türleriyle beraber en önemli eksikliğidir.

Kaynaklar

- Boyd, R. N. (1988). How to Be a Moral Realist. *Essays on Moral Realism*. (Ed. G. Sayre-McCord). New York: Cornell University Press, 181-228.
- Copp, D. (1990). Explanation and Justification in Ethics. *Ethics*, 100 (2), 237-258.
- Dancy, J. (2006). Moral Nonnaturalism. *The Oxford Handbook of Ethical Theory*. (Ed. D. Copp). New York: Oxford University Press, 122-145.
- Jackson, F. (1998). *From Metaphysics to Ethics A Defence of Conceptual Analysis*. Oxford: Oxford University Press.
- Joyce, R. (2006) *The Evolution of Morality*. Massachusetts: MIT Press.
- Leuenberger, S. (2008). Supervenience in Metaphysics. *Philosophy Compass*, 3 (4), 749-762.
- Miller, A. (2003). *An Introduction to Contemporary Metaethics*. Oxford: Polity Press.
- Pojman, L. P. & Fieser, J. (2012). *Ethics: Discovering Right and Wrong*. Belmont: Wadsworth Publishing.
- Railton, P. (1986). Moral Realism. *The Philosophical Review*, 95 (2), 163-207.
- Sayre-McCord, G. (1988). Moral Theory and Explanatory Impotence. *Essays on Moral Realism*. (Ed. G. Sayre-McCord). New York: Cornell University Press,

256-281.

Sayre-McCord, G. (2006). Moral Realism. *The Oxford Handbook of Ethical Theory*. (Ed. D. Copp). New York: Oxford University Press, 39-62.

Sturgeon, N. L. (1988). Moral Explanations. *Essays on Moral Realism*. (Ed. G. Sayre-McCord). New York: Cornell University Press, 229-255.

Sturgeon, N. L. (2006). Moral Naturalism. *The Oxford Handbook of Ethical Theory*. (Ed. D. Copp). New York: Oxford University Press, 91-121.

Yöney, F. (2015). Ahlak Felsefesinde Olgu-Değer Ayrımı ve Nesnelci Ahlaki Realizm Açısından Değerlendirilmesi. *Felsefe Dünyası*, 61, 241-268.

Yöney, F. (2018). Çağdaş Ahlaki Doğüstücülük ve Russ Shafer-Landau. *Kaygı*, 30, 225-237.

Öz: Cornell realizm, 1980'lerde ortaya çıkan yeni bir ahlaki doğalcılık türüdür. Bu görüşü yeni ve ayırıcı kılan, ahlaki özelliklerin ne diğer doğal özelliklere indirgenebilen ne de diğer doğal özelliklerle çözümlenebilen kendine has özellikler olduğunu ortaya koymasındır. Cornell realistler yalnızca yeni bir ahlaki doğalcılık türü ortaya koymamış, ahlaki yargılarımızın en iyi açıklamasının ahlaki özellikler olduğunu iddia ederek ahlaki realizm savunması da yapmışlardır. Bütün bunların yanında, Cornell realizm bir ahlaki doğalcılık türü olarak doğalcı metafiziğin felsefi zayıflıklarını taşımaktadır ve ahlaki yargılarımıza ilişkin bir takım işlevleri açıklamada başarısızdır.

Anahtar Kelimeler: Realizm, cornell realizm, ahlaki realizm, ahlaki doğalcılık, ahlaki doğüstücülük.

